

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 De diuisione obseruantiaë.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

virtus est præstantior, & præuenit alteram, vel quia parens & patria potius sonant principium ortus quam gubernationis.

16 **Gradus ob-
seruantia
& pietatis.** Porro Primus gradus huius virtutis, sicut & pietatis, est propositum, quo quis statuit parentibus & maioribus omnibus honorem & obsequium debitum impendere.

17 Secundus est, A quo animo ferre eorum molestias, asperitatem, morositatem, iniurias; nec propterea ab officio desistere; iuxta monitum Sapientis, Ecclesiastici 3. *Fili, suscipe senectam patris tui, & non contristes illum in vita illius, & si defecerit sensus, veniam da, & ne spernas illum in virtute tua, elemosyna enim patris non erit in oblivione.* si tamen in via Domini (vt in consiliis Christi sequendis) impedire vellent, non sunt hac in re tolerandi; unde Dominus Luca 14. *Si quis venit ad me, & non*

Parentes si officiant pietati, non sunt audiendi. *odit patrem suum, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores; adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* In quem locum vide Gregorium Homil. 37. in Euang. Rectè Chrysostomus Hom. 84. in Ioannem: *Sicut cum spiritualia impediunt parentes, ne cognoscendi quidem sunt, ita cum nihil impediunt, merito omnia ipsis tribuenda, & omnibus anteponendi.* Hieronymus Epist. 1. quæ est ad Heliodorum: *Licet paruulus ex collo pendeat nepos, licet sparsa cruce & scissis vestibus, vbera, quibus re nutriet, mater ostendat; licet in limine patris iaceat; per calcatum perge patrem; sicis oculis ad vexillum crucis euola: solum pietatis genus est, in hac re esse crudelem.* vide totam illam Epistolam. Idem tradunt reliqui Patres.

Tertius est, Cum voluptate illis seruire, & incommoda eorum tolerare. vide plura apud nostrum Bernardinum Rosignolium lib. 4. de Perfectione Christiana cap. 23.

DUBITATIO III.

De diuisione obseruantia.

18 **M**ultæ sunt obseruantia species, sicut & multe dignitatum & excellentiarum. Ille tamen magis interna aestimatione & affectu reuerentia distinguuntur, quam opere externo, vt patet ex dictis cap. 36. dub. 2. Idem enim opus externum, vt procedit à diuerso affectu interno, & ad testandam diuersam excellentiam ordinatur, est diuersa speciei moralis, & diuersa virtutis.

Obseruantia politica. Primò igitur diuidi potest obseruantia in politicam, & religiosam. Politica est quæ ob dignitatem politicam vel excellentiam humanam cultum defert: talis est qua coluntur Principes, Magistratus, & alij dignitate sæculari conspicui: item magistri à discipulis, domini à seruis, patroni à clientibus.

19 **Religiosa.** Religiosa est, quæ ob dignitatem vel perfectionem cum religione coniunctam vel diuinum numen respicientem, cultum exhibet, vt quando quis honoratur vt sacerdos, vt Propheta, vt sanctus, vt beatus. Dicitur religiosa, non quia actus eius est à virtute religionis, sed quia ipsi religioni affinis, & cum ea coniunctus.

Naturalis. Hæc rursus duplex est: alia enim est naturalis, qualis fuit in statu nudæ naturæ, & modò esse potest, vbi sacerdotium & cultus diuinus sola ratione naturali vel constat, vel aestimatur. Alia supernaturalis, quæ ob ministerium supernaturale,

vel ob aliquam excellentiam supernaturalem cultum defert. talis est qua honorantur sacerdotes, Episcopi, Pontifices, & alij Ecclesie ministri & Religiosi; si tamen eorum dignitas apprehendatur & aestimetur vt oportet. cum enim hæc non sit politica, sed supernaturalis, & ad Deum specialem ordinem habeat; necesse etiam est, vt aestimatio interna, affectus reuerentia, & omni que submissio sit alterius rationis, quam in cultu politico; & consequenter externus quoque cultus, quo hanc submissionem nostram & illorum excellentiam testatur, induit alterius virtutis rationem; signum enim accipit speciem ex ordine ad rem signatam. Multum ergo falluntur hæretici, cum putant homines in hac vita non posse nisi cultu politico coli. qui enim ob causam sacram & supernaturalem defertur, sacer est & supernaturalis, non politicus; etsi externa nota submissionis politico cultui accommodetur.

Supernaturalis obseruantia diuiditur in *duliam* & *hyperduliam*. Dulia dicitur, quæ cultum exhibet Beatis, ob sanctitatem vel beatitudinis statum. eandem puto etiam extendi ad viatores, quando ob sanctitatem vel dignitatem supernaturalem honorantur: sanctitas enim huius vitæ & futura est eiusdem ordinis; etsi ibi sit perfectior.

Deferuntur tamen Sanctis beatis quidam externi cultus, quibus eorum gloria significatur; qui non consueverunt mortalibus tribui. Ad eundem ordinem pertinent dignitates & officia Prælatorum, & aliorum ministrorum Ecclesie. Merito autem vocatur hic cultus *dulia*, quia Sanctos debemus aestimare & reuereri tamquam nostros dominos, & summa animi demissione nos erga illos veluti serui erga dominos gerere; felices nos duccendo, si in seruos recipere dignentur.

Hyperdulia vocatur, quæ cultum exhibet creaturae ob singularem & præcellentem ad Deum vnionem aut respectum, vt beatæ Virgini, quia mater Dei; & humanitati Christi, quia Verbo diuino substantialiter vnita. esse enim matrem Dei, est singularis & suprema quædam dignitas, qua maior infra Deum, seu in supposito quod non est Deus, cogitari non potest; ratione cuius debetur ei singularis aestimatio, reuerentia, & submissio animi, ab omni creatura rationali. vnio verò hypostatica cum Verbo, est summa dignitas creature communicabilis, quia per eam creatura efficitur Deus. quia tamen non efficitur Deus per essentiam, sed per vnionem & communicationem idiomatum, ideo si ipsa consideretur præcisè vt terminus integer cultus, non colitur latrà, sed hyperdulia. de quo plura diximus 3. p. qu. 25.

Verum autem sint habitus specie diuersi, à quibus hi cultus procedunt, non ita constat. valde probabile est, cultum hyperdulie, & etiam dulie, qui defertur ob aliquam dignitatem vel relationem supernaturalem ad Deum, posse elici ab habitu religionis; quia tota ratio colendi est Deus, seu respectus ad Deum. quamuis etiam probabile sit, dari proprium habitum & distinctum, qui absque consideratione Dei, immediate possit, ob illas morales dignitates & excellentias, cultum internum & externum exhibere; sicut in habitibus intellectus, etiamsi ex vi assensus principiorum possit assentiri conclusioni; tamen datur habitus scientia; quo immediate possimus assentiri conclusioni, absque consideratione principiorum.

Quod

Quod attinet ad cultum, qui defertur ob beatitudinem vel sanctitatem, hic omnino referendus est ad habitum à virtute religionis distinctum. vide supra cap. 36. dub. 3.

DUBITATIO IV.

Quid obedientia, & quanam eius functiones.

D. Thomas q. 104.

- 22 **N**Otandum est, obedientiam dici quasi obaudientiam, quòd vox & præceptum Superioris audiatur & admittatur: Græci *ὑπακούω* dicunt, quasi subauditionem. accipitur autem hoc nomen tum pro obedientia formali, tum pro materiali. *Materialis obedientia* est omne opus virtutis, quo impletur præceptum, etiamsi non ea intentione expressim fiat. satis enim est illa intentione fieri poruisse; quæ intentio si adesset, illi formalem obedientiam rationem superadderet. Hæc obedientia non est specialis virtus, sed omnes virtutes complectitur, quæ aliquem actum cadentem sub præceptum habent.
- Formalis.* *Formalis obedientia* est, quæ idem expressè aliquid facit, quia præceptum est. hæc est virtus specialis; quia et si ad omnis virtutis materiam se extendat, tamen sub speciali ratione honesti id facit, videlicet quatenus opus eius debitum est ratione præcepti.
- 23 Itaque *obiectum* quod huius virtutis, est omne opus præceptum. ad hoc enim volendum & faciendum hæc virtus per se & directè inclinatur. *Obiectum cui*, Superior; huic enim dicimur obedire. Vnde qui non habet illum Superiorem cui possit obedire, is non habet obedientiam. quamobrem hæc virtus non conuenit Christo secundum naturam diuinam, eò quòd Superiorem non habeat: quamuis secundum naturam assumptam, quæ Superiorem habet, ei perfectissimè competat. *Ratio obiectiua in obiecto quod*, est debitum auctoritati Superioris ratione præcepti. obedientia enim vult & facit opus præceptum, quia ratione præcepti cœpit certo modo esse debitum; non quidem ita, quali in commodum vel honorem Superioris faciendum sit, sicuti opus religionis; (plerumque enim in eo spectatur commodum inferioris) sed quia ratione præcepti ita fit necessarium, vt sine aliquo contemptu interpretatiuo & vilipensione auctoritatis Superioris non possit eius executio prætermitti. Sicut enim Deus aliquod reuelat, illud obiectum ita fit necessarium ad credendum, vt sine iniuria aliqua primæ veritatis, eius fides non possit prætermitti. Itaque quia teneor vitare illam iniuriam Superioris, teneor non omittere sed exequi opus præceptum; & hoc debitum voco rationem formalem *obiecti quod*. Potest etiam dici, rationem *obiecti quod* esse specialem illam honestatem, quam accipit ex eo quòd sit præceptum auctoritate Superioris. Sicut enim ex reuelatione diuina res fit digna credito, & necessariò credenda: ita ex præcepto diuino res fit digna factu, & necessariò est facienda. Auctoritas enim diuina mediante præcepto illam materiam veluti informat, & hanc dignitatem ac bonitatem tribuit. Sed hic modus parum differt à priore, imò prior videtur conformior praxi: quia et si obedientia faciat opus, quia dignum est fieri ob præceptum Superioris; tamen non solum dignitatem illam respicit, neque ea sola mouetur, sed potissimum

mouetur necessitate; nimirum quia necessarium est factu, ne Superioris auctoritas violetur. Deinde de ratione præcepti est, vt non solum faciat opus dignum factu ob diuinam auctoritatem, sed etiam necessarium: alioquin non tam erit præceptum, de cuius ratione est inducere obligationem, quam consilium. *Ratio obiectiua in obiecto cui*, est auctoritas seu potestas Superioris. Idem enim Superiori obediendum, quia Superior est, & potestate regendi præditus: sicut idem credendum Deo, quia prima veritas est.

Hinc patet, primam *rationem formalem obiectiua* in hac virtute esse *Ius & potestatem regendi*, seu imperandi, circa quam potestatem considerandum est, eam ex triplici radice provenire. Primò, Ex ratione *causæ & effectus*: causa enim naturaliter habet potestatem in effectum. hac ratione Deus potest imperare omni creaturæ rationali; quia ipse est auctor, & illa est opus & figmentum eius. Idem suo modo competit parentibus in filios. Secundo, Ex ratione *totius & partis*: pars enim naturaliter subest toti, & regitur à toto. hoc modo Respublica habet auctoritatem in singula membra. Tertio, Ex ratione *agentis, & patientis, vel instrumenti*. Agentis enim est mouere patientem, & causæ principalis suum instrumentum. Sic marito competit potestas in uxorem, quia naturaliter præstantior, & in illa combinatione se habet instar agentis; & domino in seruum, quia seruus est instrumentum domini. Idem dicendum de hero & famulo conductitio. Ab his mediante commissione deriuatur ad alios, qui eam ex se non habent: ex prima enim radice descendit omnis potestas Ecclesiastica, hoc est ea quæ gubernat in cultu diuino, & in ordine ad vitam æternam. Nam primò à diuinitate (quæ omnem potestatem in creaturas habet à se ipsa ratione causæ) descendit in humanitatem; idque plenissimè & illimitatè, iuxta illud Matth. 28. *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra*. A Christi humanitate proximè deriuatur ad Summum Pontificem, sicut ab Ordinario in Vicariū. Vnde in eo est tota plenitudo potestatis ecclesiasticæ hominibus communicata. Ab hoc descendit vltimè ad omnes Rectores ecclesiarum & Religiosarum congregationum, secundum varias restrictiones locorum, personarum, actionum. A secunda radice per commissionem provenit omnis potestas politica Imperatorum, Regum, Principū, Magistratum: & consequenter omnium eorum qui ab his auctoritatem habent. Respublica enim libera per se & ex natura rei habet potestatem regendi sui & omnia sua membra: vnde eam potest alteri committere, siue vni, siue pluribus; idque secundum varias limitationes & conditiones, prout ei expediens visum fuerit. Ex tertia per commissionem potest deriuari aliqua potestas priuatim aliquid imperandi, & certas aliquas functiones. Omnis enim cui primariò aliqua potestas imperandi conuenit, potest eam alteri committere, & suum in ea vitanda constituit vicarium: quia est ordinarius, cui vniuersè conuenit posse suam potestatem delegare.

Neque his obstat quòd omnis potestas dicatur esse à Deo: quia Deus est prima radix. Provenit autem ab eo dupliciter, per positivam ordinationem, & per naturalem institutionem rerum. Priore modo deriuatur ab ipso tota potestas Ecclesiastica seu supernaturalis; posteriore tota potestas politica. hoc ipso enim quo fecit singulos homines sui iuris

24
Ius imp-
randi ex
triplici ra-
dice.

Potestas
Ecclesiastica.

Potestas
politica.

Omnis or-
dinarius
potest de-
legare.

25
Quomodo
omnis po-
testas à
Deo.